

Uiteenzetting thema Jeugd 2 :

Repareer de decentralisatie

Gevraagde politieke actie

- Het [rapport van de Stuurgroep maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet](#) van commissie Sint onderstreept de noodzaak tot stevige politieke besluiten over de toekomst van jeugdhulp en jeugdbescherming en bijbehorende financiering. Heb aandacht hiervoor in de Tweede Kamer en verzoek een nieuw kabinet dit met topprioriteit met alle betrokken partijen op te pakken;
- Overweeg de minister te verzoeken af te dwingen (door hernieuwde wetgeving of AMVB) dat bepaalde weinig voorkomende gespecialiseerde jeugd-ggz zorg (boven)regionaal moet worden ingekocht door gemeenten, en borg dat dit tegen reële tarieven gebeurt. Dat vereist ook samenwerking van gemeenten onderling;
- De voorgestelde wetswijzigingen in de wet Verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen (vanaf 15 maart 2021 is de adviesaanvraag aanhangig bij Raad van State), bieden aanknopingspunten voor een goede bovenregionale afstemming en samenwerking rondom de specialistische ggz. Omarm deze wetgeving, maar neem notie van de [opmerkingen van de jeugdbranches](#);
- Omarm de Wet maatschappelijk verantwoord inkopen Jeugdwet en Wmo 2015 (op 22 april 2021 ingediend) met inachtneming van de [reactie van de jeugdbranches](#) op deze wetgeving;
- Heb aandacht voor differentiatie in diverse vormen van gespecialiseerde jeugd-ggz, en verzoek om handhaving hiervan door een onafhankelijk gepositioneerde toezichthouder jeugdwet, zoals de Jeugdautoriteit, daarvoor te equiperen. Gemeenten kunnen zo niet enkel veel voorkomende specialistische jeugd-ggz borgen maar ook minder voorkomende vormen (zoals eetstoornissen, automutilatie, autisme, complex trauma etc.). Dit kan vooruitlopend op wetgeving bijvoorbeeld

worden geregeld in een convenant Jeugdautoriteit dat in samenwerking met gemeenten en aanbieders, VWS en de Jeugdautoriteit wordt ontwikkeld;

- Draag zorg voor het beëindigen van de huidige aanbestedingspraktijk door gemeenten via wetgeving, bewaak een uniformering van de inkoop met reële tarieven en maak meerjarige contracten de norm;
- Verzoek tot het opstellen van landelijke kwaliteitseisen over de volle breedte van de jeugdhulp zodat gemeenten handvatten krijgen voor betere inkoop;
- Draag zorg voor een wettelijke borging van de informatievoorziening, zodat ontwikkelingen in de jeugdhulp beter gevolgd kunnen worden.

Probleemanalyse

Wij stellen dat de decentralisatie van de jeugdzorg na 6 jaar niet tot de gewenste resultaten heeft geleid. Met name 'systeeminstellingen', die organisaties die essentieel zijn voor een solide jeugdzorginfrastructuur, hebben hier last van. Kinderen met weinig voorkomende, complexe problemen krijgen regelmatig niet (tijdig) de zorg die ze nodig hebben.

- Conclusies uit onderzoeksrapport '[Stelsel in groei](#)' laten zien dat zorgaanbieders van specialistische zorg, waaronder de jeugd-ggz, financieel onder grote druk staan. Tegelijkertijd zijn er forse tekorten bij gemeenten, die verantwoordelijk zijn voor inkoop van jeugdzorg. Hun kosten zijn gestegen van 3,6 miljard euro in 2015 tot 5,4 – 5,6 miljard euro in 2019. Daarmee geven zij 1,6-1,8 miljard meer uit dan ze vanuit het door de Rijksoverheid vastgestelde gemeentefonds ontvangen. Gemeenten zien zich hierdoor genoodzaakt te blijven drukken op de tarieven van met name de organisaties die hulp bieden aan de meest kwetsbare kinderen en hun gezinnen;
- Er bestaat te weinig aandacht en begrip voor de complexiteit van mentale jeugdproblematiek bij gemeenten. De voor de hoog specialistische jeugdhulp zo nodige innoverende en transformerende ruimte is door de financiële druk volstrekt onvoldoende;
- Zorgverleners zijn te veel tijd kwijt aan aanbestedingen en administratieve verantwoordingseisen, waardoor er te weinig tijd over blijft voor het helpen van jongeren. Decentraliseren heeft geleid tot hogere uitvoeringskosten. Het stelsel moet doelmatiger. De aanpak van de knelpunten is in de afgelopen jaren te vrijblijvend gebleken;
- Regionale samenwerking is voor een solide jeugdzorg essentieel. Partijen hebben dit inzicht wel, maar van de 42 regio's is inmiddels de helft gesplitst. Door dit versnipperde zorglandschap kunnen jongeren minder goed worden geholpen en zijn de administratieve lasten onnodig hoog;

- De wachttijden bij jeugd-ggz zijn te lang of de best passende voorziening is nog niet gerealiseerd¹. De veel voorkomende specialistische jeugd-ggz is een efficiënte, relatief goedkope zorgvorm die ontwikkelingsstagnaties vaak vlot kan verhelpen. Maar de afgelopen jaren is bij instellingen en vrijgevestigde jeugdzorg een verschraling in de minder voorkomende specialistische jeugd-ggz opgetreden.

Oplossingsanalyse

Repareer de gevolgen van de decentralisatie en breng uitvoeringspraktijk en wetgeving daarvoor in lijn met de originele intentie: zorg dichtbij jongeren waar dat kan, en verder weg waar dat nodig is. Er moet differentiatie ontstaan tussen jeugd-ggz die op lokaal niveau kan worden georganiseerd, en minder voorkomende specialistische zorg die op regionaal of bovenregionaal niveau wordt geborgd.

- De samenwerkende jeugdzorgbranches (BGZJ) reageerden met 10 concrete aandachtspunten² op het rapport 'Stelsel in groei'. Het rapport maakte niet enkel duidelijk dat er additionele middelen nodig zijn, maar ook dat er naar doelmatige inzet van zorg moet worden gekeken. Nu investeren in het oplossen van deze knelpunten is nodig om op termijn kwaliteits- en doelmatigheidswinst te kunnen bereiken;
- Verbeter het huidige gedecentraliseerde stelsel door meer eenvoud en uniformiteit. Een rigoureuze vermindering van de uitvoeringskosten is noodzaak, zodat het geld op de juiste plek terecht komt; bij kwetsbare kinderen, jongeren en gezinnen;
- De huidige aanbestedingspraktijk gaat gepaard met excessief hoge administratieve lasten, wachttijden en uitsluiting van relevante partijen. Dit moet een halt toe worden geroepen;
- Inhoudelijke kaders kunnen professionals een handvat bieden welke bewezen effectieve ondersteuning laagdrempelig en preventief geboden kan worden en voor welke hulp een beroep te doen is op (specialistische) jeugdhulp. Dit draagt bij aan de gedachte van matched care, direct de juiste zorg op de juiste plek;
- De ontwikkeling van de specialistische jeugdhulp, zoals de jeugd-ggz en JeugdzorgPlus in de volle breedte, kan niet zonder wetenschappelijk onderzoek. Daar moet financiële ruimte voor geborgd zijn, die wordt uitgehold wanneer de financieringsstroom te onevenwichtig naar veel voorkomende jeugdzorg is gericht. Koop weinig voorkomende specialistische jeugdhulp daarom (boven)regionaal of landelijk in;
- Daarbij is aandacht voor domein overstijgende samenwerking van groot belang, bijvoorbeeld in het kader van passend onderwijs, samenwerking met volwassenenzorg, vroegsignalering bij schuldenproblematiek en leefstijlproblematiek. Domein overstijgende maatregelen betekenen in veel gevallen dat de problematiek van jeugdigen én hun gezinnen/ ouders kan worden aangepakt, dit verhoogt de effectiviteit van de hulp.

Toekomstbeeld

In de toekomst moeten kwetsbare jongeren en hun gezinnen voldoende hulp kunnen verkrijgen. Laagdrempelig en niet-medisch waar dat kan, maar met toegang tot de juiste gespecialiseerde jeugd-ggz wanneer dat nodig is. Wanneer we er in slagen door een (financiële) herijking en wetswijzigingen te komen tot een eenvoudiger jeugdzorgstelsel, waarin we op basis van vertrouwen beter met elkaar samenwerken, is dat mogelijk. Maar onder de huidige wet- en regelgeving loopt de jeugdzorg vast. Als dit niet op korte termijn kantelt, lopen wachttijden verder op, voorzien wij escalatie van crises, en wordt de toekomst van de jongeren in gevaar gebracht. Met name deze jeugdigen met vaak zeer complexe en meervoudige problematiek en gezinnen hebben extra hulp nodig. Door een structurele, landelijke borging van de minder vaak voorkomende, hoogspecialistische zorg, onderzoek, opleiding en kennisontwikkeling, lukt het in de toekomst beter om kinderen met complexe problemen en hun gezinnen tijdig te helpen.

¹ De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) bezocht in januari en februari in 6 regio's diverse jeugd-ggz instellingen, jeugdzorgorganisaties en kinder- en jeugdartsen. De conclusies uit de gepubliceerde [factsheet](#) laten een ernstige situatie zien. De IGJ, Kinderombudsman, Nationale Ombudsman, Nederlandse Zorgautoriteit en Raad voor Volksgezondheid & Samenleving hebben in april 2021 een [gezamenlijke analyse](#) gedaan van de problematiek en geven aan zich grote zorgen te maken over minder voorkomende complexe jeugdzorg.

² [Reactie BGZJ op AEF rapport](#)